

Odyoloji Merkezi

İçindekiler

- **ODYOLOJİ MERKEZİ**
 - **Sevk ve masrafların karşılanması**
- **İŞİTME SORUNLARINDA BAKIM**
 - **İşitme araştırması**
 - **İşitme kaybı**
 - **Rehabilitasyon**
 - **Yetişkinlere refakat**
 - **Çocuklara refakat**
- **DİL/ KONUŞMA SORUNLARINDA BAKIM**
 - **Dil/ konuşma araştırması**
 - **Dil/ konuşma sorunlarında refakat**

ODYOLOJİ MERKEZİ

İşitme ve konuşma insanın en önemli iletişim araçlarıdır. Bu alanda sorunların genelde çok büyük etkileri oluyor. Başkalarıyla iletişim zorlaştığından, kişinin sosyal izole olma riski olur. Çevre ve uyarı seslerini hiç ya da iyi duyamamak güvensizlik duygusu verebilir. İşitme ve dil/ konuşma sorunları çocukların genel gelişimini etkileyebilir.

Odyoloji Merkezi (Audiologisch Centrum – AC) işitme sorunları ve dil/ konuşma sorunlarında araştırma ve danışma uzmanıdır. Gerektiğinde çocuk ve yetişkinlere rehabilitasyon ve refakat sunulur. Bir AC’de, odyoloji, logopedi, sosyal hizmet ve psikoloji/ ortopedagoji gibi farklı uzmanlık alanlarından uzmanlardan oluşan bir ekip çalışmaktadır. Ayrıca bazen bir (psiko) dil uzmanı veya konuşma – dil patoloğu görev yapmaktadır.

İşitme ve/veya dil/ konuşma sorunlarının ciddiyeti, nedenleri ve etkileri (genelde çok disiplinli olarak) araştırılır. Bunun haricinde (kulak çınlaması olan) tinnitus, (ses için aşırı hassasiyet olan) hyperacusis ve oditif süreç sorunları için de bir AC’ye başvurabilirsiniz.

Sevk kararı ve masrafların karşılanması

Odyoloji Merkezi tarafından araştırma ve refakat için örneğin aile hekimi gibi bir doktorun sevk kararı gerekir. Doktor, anne babanın talebinin yanı sıra, tedavi eden logopedisyen,

fizyoterapist veya bir çocuk oyun yuvasının talebi üzerine de sevk edebilir. AC'ye ziyaret masrafları genelde sağlık sigortası kurumu tarafından karşılanır. Masrafların karşılanması hakkındaki sorularınızla sağlık sigortası kurumuna danışabilirsiniz.

İŞİTME SORUNLARINDA BAKIM

İşitme araştırması

Odyoloji Merkezinin her hastası ilk önce işitme araştırmasına tabii tutulur. İlk işitme araştırması normalde kulaklık aracılığıyla ya da iki buçuk ilâ üç yaşından küçük çocuklarda hoparlörler arasında ton odyometriden (gözlem odyometrisi) oluşur.

Yapılabilen başka testlerin örnekleri:

- Konuşma odyometrisi: burada kişinin farklı seslerde neler işitebildiği ölçülür.
- Timpanometri: bu araştırmayla kulak zarının hareketliliği değerlendirilir.
- Otoakustik emisyonlar: bu yöntemle kısa zaman içerisinde işitme organının iyi işlev görüp görmediği objektif olarak tespit edilebilir.

Bu araştırmalarla işitme kaybının vasfı ve ciddiyeti tespit edilebilir.

İşitme araştırmaları odyoloji asistanı, logopedisyen veya bir odyolog tarafından yapılır.

Araştırmalar bir odyologun gözetimi altında gerçekleşir. Küçük çocuklarda logopedisyen genelde ilk işitme araştırmasını yapar. Böylece çocuğun dil/ konuşma gelişiminden bir intiba edinilmiş olur.

Bazen iyi bir teşhis koyabilmek için standart bir araştırma yeterli değildir. Örneğin (kulak çınlaması olan) tinnitus ya da daha kompleks işitme sorunları gibi durumlarda ayrıntılı işitme araştırması gereklidir.

İşitme kaybı

İşitme kaybının farklı çeşitleri ve dereceleri vardır. Sorunun sebebi dış kulakta veya orta kulakta bulunduğu **iletim kaybından** bahsederiz. İletim kaybı geçici olabilir. Bazen işitme, borucuk yerleştirilmesi gibi tıbbi bir müdahale ile düzeltilebilir.

Algı kaybında sebep iç kulakta (salyangoz kabuğu) veya işitme sinirindedir. Bu durumda iyileşme mümkün değildir; işitme kaybı kalıcıdır. İşitme cihazlarının uyarlanması genelde biraz düzelmeye yol açabilir.

İşitme kaybının her iki çeşidi birlikte de yer alabilir. Bu durumda **karışık işitme kaybından** söz ederiz.

Araştırmadan sonra AC'nin bir görevlisi, hastayla ve/veya anne baba/ bakıcılarıyla sonuçları ve tavsiyeleri görüşür.

Rehabilitasyon

İşitme kaybı buna neden verdiğinde Odyoloji Merkezi hastaya rehabilitasyon konusunda yardım eder. İlk adım normalde bir veya iki işitme cihazının uyarlanmasıdır görüşmesidir. Görevli, hastanın isteklerini de göz önünde tutarak tespit edilen işitme kaybına göre hangi işitme cihazlarının kullanılabileceğini belirtir. AC hasta ile birlikte en iyi çözümü arar. İşitme cihazının teslimatı işitme cihazları mağazası aracılığıyla gerçekleşir. İşitme cihazlarını denemek için daima ilk önce bir deneme dönemi vardır. En iyi çözümün ne olduğu belli olduğu anda işitme cihazları kesin olarak satın alınır. Deneme dönemi esnasında Odyoloji Merkezinde bir kontrol yapıp, sorular ve sorunlar görüşülebilir. Bunun yanı sıra loop sistemi, kapı zili uyarısı ve cep telefonu kullanımı gibi başka yardım gereçlerine ilgi verilir.

Yetişkinlere refakat

Odyolojik araştırma ve rehabilitasyonun yanı sıra refakat ve danışmanlık Odyoloji Merkezinin önemli görevleridir. Bu konuyla genelde AC'nin sosyal hizmet bölümü ilgilenir. Hastaya destek ve refakat sunulur. Gerektiğinde eş ve çocuklar gibi başka kişiler de buna katılır. Ayrıca çalışma ortamında aracılık ve refakat da mümkündür. Arbo (iş ortamları) kurumu gittikçe daha çok ortaklaşa çalışılmaktadır. Ağır işitmenin niteliği ve bunun evde, iş yerinde ya da hobiler esnasındaki etkilerine ilgi gösterilir. Bunun haricinde bilgilendirme de refakatin önemli bir boyutudur.

Çoğu Odyoloji Merkezi düzenli bir şekilde grup halinde ağır işitmenin çeşitli yönleri hakkında bilgi verilen toplantılar düzenler. Ayrıca birkaç AC, dudak okumayı öğrenme gibi iletişim kursları vermektedir.

Ciddi tinnitus şikayetleri olan ağır işitlenlerin araştırma ve refakati de bütün merkezlerde mümkündür.

Bunun haricinde AC, aniden ağır işiten veya sağır olan kişilere destek verebilir. 'Plots- en laatdoof' (Ani ve geç yaşta sağırlık) adlı FENAC broşüründe bu konu hakkında ayrıntılı bilgi bulabilirsiniz. Bu broşürde ayrıca (kısmen kafatasına yerleştirilen işitme protezi olan) koklear implant hakkında da bilgi bulunur.

Çocuklara refakat

Artık bebeklerin işitmesi doğumdan kısa süre sonra sağlık danışma bürosu aracılığıyla araştırılmaktadır. Bir veya her iki kulak üç kere testten geçemediğinde bebek (aile hekiminin aracılığı olmadan) ayrıntılı teşhis için Odyoloji Merkezine sevk edilir.

Çocuklarda ileriki yaşta da işitme sorunları oluşabilir.

Bir çocuğun ağır işittiği anlaşıldığında, bu durum genelde anne baba ve yakın çevresi açısından onlar için tamamen yeni bir dünyayla tanışma anlamına gelir. Özellikle çocuk işitme cihazları kullandığında, anne baba ve öğretmenlerin bilgi ve refakate ihtiyacı olur. Deneme dönemi esnasında Odyoloji Merkezinde işitme cihazları kontrol edilip, deneyimler değerlendirilir. Ayrıca AC işitme cihazlarının etkisini konuşmak için, anne baba ile görüşerek,

kreş, çocuk oyun yuvası veya okulla iletişim kurar. Aynı zamanda ağır işitme ve grup içerisinde bunun etkileri hakkında bilgi verilebilir.

Odyoloji Merkezinde ağır işiten çocuğun işitmesi haricinde genelde dil/ konuşma gelişimi ve (zihinsel olanaklar, davranış ve/veya sosyal duygusal gelişim olmak üzere) bütün gelişimi araştırır. Bu araştırmalardan sonra neticeler anne baba ile görüşülüp, gerektiğinde daha sonraki refakat veya okul seçimine ilişkin olanaklar hakkında tavsiyelerde bulunulur.

Ağır işiten çocukların refakatiyle genelde AC'nin sosyal hizmet bölümü de ilgilenir. Sosyal hizmet görevlisi, çocuklarının işitme sorunlarını kabullenmelerinde anne babaya destek, bilgi ve refakat sunar. Bu görevli aynı zamanda anne baba ve çocuğun gittiği çocuk oyun yuvası, kreş veya okul için takibindeki tüm süreç boyunca soruları cevaplandırır.

Ağır işiten birçok çocuk normal temel ve orta eğitime gidiyor. Ağır işitmenin derecesine ve bununla birlikte oluşan sorunlara bağlı olarak ağır işiten çocuklar için bir okuldaki (öğrenciye bağlı maddi yardım yani 'sırt çantası' da denilen) ayakta refakat için başvurulabilir. Kriterlere uyulduğu takdirde temel eğitimde ekstra destek için böyle bir sırt çantası yardımı alınabilir.

Başka bir olanak ise işitsel ve/veya iletişim sınırlı çocuklar için özel bir okulda eğitim görmektir. Aynı zamanda, mümkün olduğunca erken bir teşvikin önemini göz önünde tutarak, işitme ve/veya dil/ konuşma sorunları olan çocuklar için uzman bebek- ve çocuk grupları var.

DİL/ KONUŞMA SORUNLARINDA BAKIM

Odyoloji Merkezleri, çocukların dil/ konuşma gelişimindeki sorunlar durumunda da araştırma, danışmanlık ve refakat sunar.

Dil/ konuşma araştırması

İyi işitmelerine rağmen bazı çocuklarda dil/ konuşma gelişimi hiç ya da yeterince gelişmez. Bu çocuklarda bütün gelişim baskı altında kalabilir. Bu nedenle bu çocukların çok disiplinli bir ekip tarafından mümkün olduğunca erken araştırılması önemlidir. Odyoloji Merkezinde dil/ konuşma sorunlarının tek başına ya da başka gelişim sorunlarıyla birlikte olup olmadığına bakılır. Birden çok dille yetişen çocuklarda dil/ konuşma sorunlarının aynı anda birden çok dil öğrenmekten mi yoksa hem ana dili hem de diğer dili/ dilleri etkileyen bir bozukluktan mı kaynaklandığını tespit etmek önemlidir.

İşitme araştırmasında olduğu gibi dil/ konuşma araştırması için de bir sevk kararı gerekir. Başvurudan sonra ilk önce bir işitme araştırması yer alır. Ardından logopedisyen çocuğun dil/ konuşma gelişimini değerlendirir. Bu (psiko) dil uzmanı veya konuşma – dil patoloğu ile birlikte gerçekleştirilebilir. Psikolog veya ortopedagog tarafından gelişimin genelini araştırılması ise dil/ konuşma geriliğini çocuğun gelişiminin geneliyle kıyaslamayı mümkün kılar.

Araştırmalardan sonra bulgular anne baba ve m¼mk¼n olduğunda çocukla g¼r¼ř¼l¼p, devamında araştırma, refakat, barındırma veya okul seçimine ilişkin tavsiyelerde bulunulur. AC tarafından sunulan refakatsle bir sosyal hizmet g¼revlisi ilgilenebilir.

Dil/ konuşma sorunlarında refakat

Odyoloji Merkezinde normalinde logopedik tedavi sunulmaz.

Tedavi gerektiğinde bu, hekim tarafından sevk edildikten sonra kendi ikamet çevresinde bir logopedisyen tarafından başlatılabilir. Logopedi temel sağlık sigortasına dahildir.

Gerektiği takdirde Odyoloji Merkezi tedavi boyunca terapinin gidişatı hakkında logopedisyenle iletişim içinde olur. İleriki d¼nemde ¼rneęin okul seçimi veya devamında refakat için yine de bir ek araştırma gerekebilir. Bazen başka yerde araştırma yapılması tavsiye edilir; ¼rneęin ocuk hekimi veya ruhsal sağlık bakımı kurumunda yapılacak bir muayene olabilir . ocuk fizyoterapisi veya sosyal beceri kursu gibi başka tedavi eşitleri de gerekebilir.

Birkaç Odyoloji Merkezinde veliler için kurslar sunulmaktadır. Burada ocuğun dil/ konuşma gelişiminin teşviki odak nokta oluşturur. Anne babalar çocuklarına g¼nl¼k durumlarda iletişim ve dil konusunda yardımcı olmayı ¼ęrenir.

Son olarak çocuklardaki dil/ konuşma sorunları hafif nitelikli olabilir, ama çocukların ¼rneęin k¼¼k çocuklar için ¼zel erken tedavi veya ¼zel okul gibi yoğun ekstra bakıma ihtiyacı olacak kadar ciddi de olabilir. AC çocuğunuzu bu t¼r bir kuruma kaydettirmenizi tavsiye eder. Katılım konusunda harici bir komisyon karar verir.